

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

Program for Enhancement of The Teacher competencies in Curriculum Administration and Learning Management in The Schools Under Kalasin Primary Education Service Area Office 2

มนตรี รัตนศรี¹, ประสงค์ สายหงษ์²
Montree Rattanasri¹, Prasong Saihong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 317 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master of Education (Educational Administration and Development), Faculty of Education, Mahasarakham University

² Faculty of Education, Mahasarakham University

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยส่วนต่างๆ 9 ส่วน ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบการพัฒนา 4) วิธีการเสริมสร้าง 5) เนื้อหาสาระสำคัญ 6) โครงสร้างของโปรแกรม 7) แนวการจัดการกิจกรรม 8) เทคนิคและเครื่องมือ และ 9) การประเมินผลกิจกรรม โดยมีขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมฯ แบ่งออก 5 ชุดกิจกรรม ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ชุดกิจกรรมที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีแนวการจัดการกิจกรรมคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การระดมสมอง และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สำหรับเทคนิคและเครื่องมือ ได้แก่เอกสารประกอบโปรแกรม ใบกิจกรรมทดสอบความเข้าใจ และแบบประเมิน ส่วนการประเมินผล ประกอบด้วยประเมินตนเองก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา ประเมินการทำกิจกรรมตามกำหนด ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาด้วยตนเอง ประเมินการซักถาม และการให้ข้อคิดเห็น ประเมินการรายงานอบรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โปรแกรมฯได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ผลปรากฏว่าโปรแกรมฯ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สมรรถนะครู การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้

Abstract

The objectives of the research were; to study the present condition and desirable condition of teacher's competency on curriculum administration and learning management, and to develop a program to enhance teacher's competency on curriculum administration and learning management for the schools under Kalasin Primary Educational Service Area Office. 2. The samples were 317 teachers in the school under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2. The sample was derived by stratified random sampling. The research tools were an evaluative form to assess the elements and indicators of teacher's competency on curriculum administration and learning management, a set of questionnaire to assess present condition and desirable condition of teacher's competency on curriculum administration and learning management an interview form and an assessment form to evaluate a program to enhance teacher's competency on curriculum administration and learning management program. The statistics employed in this study were mean, standard deviation and percentage.

The research found that:

1. The present condition and desirable condition of teacher's competency on curriculum administration and learning management for schools under Kalasin Primary

Educational Service Area Office 2 revealed that the present condition of all components and each one was at the more level. And the desirable condition of all components were at the most level.

2. A program to enhance teacher's competency on curriculum administration and learning management for schools under Kalasin primary educational service area office 2 was showed that: The program consists of 9 parts; 1) background 2) objectives 3) models of developing 4) methodologies 5) contents 6) structures 7) orientation activities 8) techniques and tools and 9) evaluation. With the scope of the program was classified to 5 sets. The first was curriculum creation and development, the second was learning design management, the third was child-centered learning management, the fourth was application and development of innovative media technology for learning management and the fifth was measurement and evaluation of learning. The ways to do the activities were self-learning, internet searching, group learning, brain storming and learning by doing. For techniques and tools were program materials, work sheets, test and assessment forms. And the evaluation was on self assessment before, middle and after the enhancement, activity performance, care of and intention of self study, inquiry and opinion, training report and exchange learning each other. The program assessed by 7 experts showed that it was suitable as a whole at the most level and was possible as a whole at the most level.

Keywords: Teacher's competency, curriculum administration, learning management

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาโดยมุ่งหวังว่าจะพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทย ให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ ในยุคของไทยแลนด์ 4.0 โดยในการ

จัดการศึกษามีความมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเปลี่ยนจากครูผู้สอนเป็นพี่เลี้ยง เป็นครูฝึก เป็นการเรียนแบบบูรณาการ สหวิทยาการเชื่อมโยงความรู้กับจินตนาการ เปลี่ยนแปลงให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่ต้องการ เช่น การทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสารที่ดี ดังนั้นการพัฒนาครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งในยุคที่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารได้เชื่อมโยงถึงกันอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้รูปแบบดั้งเดิมที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้สู่นักเรียนเพียงฝ่ายเดียวไปสู่

รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองที่นักเรียนแสวงหา และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองมากขึ้น ท่ามกลางสภาวะเช่นนี้จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายยิ่ง สำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ ให้บังเกิดผล ต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ครูต้องได้รับการ พัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนิน กิจกรรมในวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพตรง ตามความต้องการของสถานศึกษา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552: 16)

ปัจจุบันงานในด้านการศึกษามีการ ปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการ เปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านหลักสูตร การศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา การ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลให้บุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาซึ่งได้มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพโดยสังเกต ได้จากการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยใน ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการ เรียนรู้ของไทย มีการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้ได้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรภายในสถานศึกษา ทุกคน โดยการที่ครูจะมีความสามารถจัดการเรียน การสอนได้ดีนั้นก็จะต้องได้รับการพัฒนา ช่วยเหลือและได้รับการชี้แนะแนวทางให้มีความรู้ความ สามารถในการจัดการเรียนการสอนและสิ่งที่จะ ช่วยเหลือให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการ เรียนการสอนได้ดีนั้นก็รวมอยู่ในกรอบแนวทาง ในการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ และการพัฒนา คุณภาพในการบริหารจัดการใหม่ กระบวนการ ที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการบริหารจัดการงาน

ในโรงเรียนเพื่อให้มีคุณภาพ คือกระบวนการ บริหารงานด้านวิชาการ การที่จะปรับปรุง ส่ง เสริมและพัฒนาสถานศึกษาในโรงเรียนได้อย่าง ดีนั้นจะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างบุคลากร ในโรงเรียนเพื่อให้มีความเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาพบว่าการ จัดการเรียนการสอนของครูยังไม่ได้รับการติดตาม จากผู้บริหารอย่างจริงจังและไม่มีความต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 61) จากข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 การดำเนินการ จัดการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ปัญหาสำคัญที่ต้อง ได้รับการแก้ไขและพัฒนา นั่นคือ ปัญหาคุณภาพ ผู้เรียนและปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่ง จากข้อมูลแผนปฏิบัติการประจำปี 2559 ผลการ ประเมินกลยุทธ์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการ ศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมี คุณภาพนั้นพบว่ามีความคะแนนสูงกว่าทุกกลยุทธ์ ซึ่ง ไม่ได้มีความสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการ ศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET จากรายงาน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2559 ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 พบว่าโดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยลดลง (-1.74%) และเมื่อ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศกับระดับ เขตพื้นที่การศึกษา พบว่าโดยภาพรวมทุกกลุ่ม สาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยของสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ต่ำ กว่าระดับประเทศ (-3.62%) ส่วนผลการทดสอบ ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 พบว่า โดย ภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย ลดลง (-0.02%) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ระดับประเทศกับระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า โดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กาฬสินธุ์ เขต 2 ต่ำกว่าระดับประเทศ (-4.73%) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2, 2559: 10) โดยปัญหาดังกล่าว ทำให้พบว่า การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ยังขาดกระบวนการที่ชัดเจนในการพัฒนาที่เหมาะสมกับความต้องการของครูผู้สอน และยังขาดแนวทางที่จะใช้ประกอบการพัฒนาสมรรถนะครูที่ชัดเจน ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูโดยมุ่งพัฒนาใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 1,781 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 317 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan จากจำนวนครูทั้งหมด แล้วกำหนดสัดส่วนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่ม และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากได้กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามข้อคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.97
2. แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูวิชาการจากโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการดีเยี่ยม
3. แบบประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่านเป็นผู้ประเมิน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$)

ขั้นตอนการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้แบบสอบถามข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้แบบประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่านเป็นผู้ประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553: 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์แบบประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553: 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลปรากฏว่าสภาพปัจจุบันสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.59$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.87$)

2. ผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน พบว่าความเหมาะสมของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$) และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 24-44) ได้มีการกำหนดกรอบการประเมินสมรรถนะครูขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำไปประเมินสมรรถนะครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะได้แก่ 1) การมุ่งสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และสมรรถนะประจำสายงาน 6 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์สังเคราะห์และ การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อ

การจัดการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2558: 8-9) ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครู โดยพัฒนาให้เกิดทักษะ 7 ด้านได้แก่ 1) การสร้างหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน 4) การประเมินการเรียนรู้ 5) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 6) การจัดการชั้นเรียน 7) การพัฒนาลักษณะนิสัย และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยนาท พลอยบุตร (2559: 100) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชฎาพร สีหาวงศ์ (2560: 143) ได้วิจัยการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของฐิติกาญจน์ สิวังศ์ศักดิ์ (2560: 162) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 พบว่าสภาพปัจจุบัน สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับสถานศึกษา โดยรวมทั้งหมด และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับสถานศึกษา โดยรวมทั้งหมด

และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 จัดเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การสอนงาน การสัมมนา การระดมสมอง การใช้แผนพัฒนารายบุคคล การให้การศึกษาคือต่อเนื่อง การเป็นพี่เลี้ยงและการประชุมกลุ่มย่อย สอดคล้องกับแนวคิดของ จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555: 148) ได้เสนอวิธีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาไว้ได้แก่ 1) การฝึกอบรม 2) การนิเทศการสอน 3) การสัมมนา 4) การประชุมปฏิบัติการ 5) การศึกษาดูงาน 6) การศึกษาต่อและการศึกษาทางไกล และยังสอดคล้องกับแนวคิดของพิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2561: 127-135) ได้เสนอวิธีการพัฒนาครูโดยมุ่งเน้นการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาครูเรียกว่า กระบวนการสอนงานแบบพี่เลี้ยง ด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (CM-LS-PLC Process) ได้แก่ 1) กระบวนการสอนงานแบบพี่เลี้ยง (coaching-mentoring) 2) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (lesson study) 3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชศาสตร์ พาณิชยพงษ์ศักดิ์ (2559: 282) ได้วิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนประถมศึกษาเอกชน พบว่าวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครู ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ (workshop) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-learning) การสอนงาน (coaching) กระบวนการพี่เลี้ยง (mentoring) การนิเทศภายใน (supervision) การทบทวนหลังการปฏิบัติ (After Action Review) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คมกริช ภูคองกิ่ง (2560: 105) ได้เสนอวิธีการเสริม

สร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนงาน การนิเทศ และกระบวนการพี่เลี้ยง และ Al-Behaisi, Suha Khalil (2011: 144-A) นักการศึกษาพบว่า การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูอย่างต่อเนื่อง คือกระบวนการที่จะช่วยแก้ไขข้อบกพร่องและเสริมสร้างทักษะทางการสอน และจะช่วยให้ครูได้คิดหาวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ในการนำไปใช้ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างยั่งยืนได้

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน ได้แก่ โปรแกรมฯ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบการพัฒนา 4) วิธีการเสริมสร้าง 5) เนื้อหาสาระสำคัญ 6) โครงสร้างของโปรแกรม 7) แนวการจัดกิจกรรม 8) เทคนิคและเครื่องมือ และ 9) การประเมินผลกิจกรรม ขอบข่ายเนื้อหาประกอบด้วย 5 ชุดกิจกรรม ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ชุดกิจกรรมที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีแนวการจัดกิจกรรมคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การระดมสมอง และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สำหรับเทคนิคและเครื่องมือ ได้แก่ เอกสารประกอบโปรแกรม ใบกิจกรรม ทดสอบความเข้าใจ และแบบประเมิน ส่วนการประเมินผล ประกอบด้วยประเมินตนเอง

ก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา ประเมินการทำกิจกรรมตามกำหนด ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาด้วยตนเอง ประเมินการซักถาม และการให้ข้อคิดเห็น ประเมินการรายงานอบรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และโปรแกรมฯ ได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลปรากฏว่า โปรแกรมฯ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด การที่ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่าผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวคิด สุวิมล ว่องวาณิช (2548: 16) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมว่า หมายถึงระบบโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของครู นอกจากนี้ยังดำเนินการสร้างโปรแกรมตามแนวคิดของ Barr, M.J. และ L.A. Keating (1990: 88) ที่อธิบายขั้นตอนต่าง ๆ ของการสร้างโปรแกรมว่า ขั้นที่ 1 เริ่มด้วยขั้นการประเมิน ซึ่งเป็นการประเมินความต้องการ ขั้นที่ 2 ขั้นการวางแผนด้วยการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และการประเมินผล ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ขั้นที่ 4 ประเมินหลังการปฏิบัติ ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยนาท พลอยบุตร (2559: 114) ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ได้เสนอโปรแกรมฯ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เป้าหมาย 4) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 5) โครงสร้างของโปรแกรม 6) เนื้อหา 7) แนวการจัดกิจกรรม 8) เทคนิคและเครื่องมือ และ 9) การประเมินผล สอดคล้องงานวิจัยของ อำนวย จันลำโรง (2561: 173) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ

ศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่าโปรแกรมฯ มีองค์ประกอบคือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา และการประเมินผล ผู้วิจัยได้สร้างกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยแยกออกเป็น 5 โมดูล ดังนี้คือ โมดูล 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร โมดูล 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ โมดูล 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โมดูล 4 การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ โมดูล 5 การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ และผู้วิจัยยังได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมและขอขยายเนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้องค์ประกอบทั้งหมด 9 ส่วน จึงได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมที่ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญของโปรแกรมวัตถุประสงค์ของโปรแกรม เป้าหมาย รูปแบบและวิธีการพัฒนา โครงสร้างของโปรแกรม เนื้อหา แนวการจัดการกิจกรรม เทคนิคและเครื่องมือ และการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 บุคลากรครู ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างความตระหนักและจัดโปรแกรมฯ นี้ ในโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาและเสริมทักษะให้กับบุคลากรครูในสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนและจัดให้มีกระบวนการชุมชนการเรียนรู้แห่งวิชาชีพอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้วิธีในการพัฒนาที่แตกต่างและหลากหลายมากขึ้นเพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาและหาวิธีการที่ทำให้เกิดการพัฒนสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลหรือการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการนำไปโปรแกรมไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านอื่นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 ในด้านอื่นๆ เพื่อจะได้มีแนวทางที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นแนวทางในด้านพัฒนาการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คมกริช ภูคองกิ่ง. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชฎาพร สีหาวงศ์. (2560). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม
- ชัยนาท พลอยบุตร. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม
- จิตติภัญญ์ สิวังศ์ศักดิ์. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม.: ประสานการพิมพ์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข. (2558). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข. (2561). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐศาสตร์ พาณิชย์พงศ์ภัก. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมเอกชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561). กรุงเทพมหานคร: น้ำพริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น Needs Assessment Research. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อำนาจ จันสำโรง. (2561). การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม
- Al-Behaisi, Suha Khalil. (2011). The impact professional development on teacher practices and teaching efficacy. *Dissertation Abstracts International*, 73(3): 144A.
- Barr, M.J. and Keating, L.A. (1990). *Developing effective student services programs: Systematic approaches for practitioners*. San Francisco: Jossey-Bass.